

Ankara’da Gezici Kütüphane Hizmetini Başlatan Belge

The Document that Started Mobile Library Service in Ankara

Ayşe Füsün Öksüzoğlu*

Öz

Makalede Başkent Ankara’da 1969 yılında gezici kütüphane hizmetinin başlatılması nedeniyle halka dağıtılan el ilanına dayalı olarak bazı düşünceler ve ek bilgi paylaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Gezici kütüphaneler; Ankara; Türkiye.

Abstract

Some opinions and additional information were shared in the article due to the launch of the mobile library service in the capital Ankara in 1969 based on the flyers which are distributed to public.

Keywords: Mobile libraries; Ankara; Turkey.

Amacım, gezici kütüphanelerin Türkiye’deki tarihçesini yazmak değil elbette; sadece birkaç küçük ek bilgi ile elimdeki belgeyi ilgileneceklerin bilgisine sunmak. Bununla beraber Ürgüp’te ilk defa gezici kütüphane hizmetini başlatan Mustafa Güzelgöz’ü anmadan geçemeyeceğim. Okuyabildiğim araştırmalardan anlaşıldığına göre Güzelgöz bu hizmeti 1957 yılında Ürgüp’e bağlı üç köyde eşekleri kullanarak başlatmış. 1959 yılında da Ürgüp Tahsinağa Kütüphanesi beş merkep (eşek), üç at ve bir katır ile hizmetin ulaştırıldığı köy sayısını büyük miktarda arttırmıştır. Fakat asıl önemlisi daha önce başlatılmış olan diğer gezici kütüphane hizmetlerinden bu çalışmayı ayıran durum, hizmetin kesintisiz olarak yıllarca sürdürülmüş olmasıdır. 1969 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Kürsüsü, gece eğitimi son sınıf öğrencileri olarak Ürgüp’e inceleme gezisine gittiğimiz zaman kasabada tek bir kırtasiyeci vardı. Kütüphaneye hediye etmek için bu dükkâna girip kitap almak istemiştik. Dükkân sahibinin okul kitaplarından başka kitap bulunmadığını söylemesi bizi çok şaşırtmıştı. Sonra açıkladı: “Burada kitap satılmıyor, herkes kütüphaneden kitap alıyor, kitap satın almıyor.”

Güzelgöz’ün bu çalışmayı başlattığı tarihlerde Ankara’da, Ankara İl Halk Kütüphanesi ile Milli Kütüphane’nin girip kitap seçecek yeri bulunmayan, sadece evde okumak için kitap ödünç veren bir cep kütüphanesi vardı. Başka halka açık kütüphane bulunmuyordu. Bununla beraber ektaki el ilanından da kaydedileceği üzere gezici kütüphane Ankara’da, Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürü rahmetli Abdullah Savaşçı sayesinde ancak 1969 yılında başlatılabildi.

Ankara’daki bu çalışmada sınıf arkadaşlarımdan Nurten Eke ile Tülin Tepiltepe ve mezunlardan Aysel Bozdağ, rahmetli Ali İhsan Karabulut ve şu anda emekli akademisyenlerden olan Prof. Dr. Mustafa Akbulut’un ilk görev alanlar olduğunu Nurten

* Yrd. Doç. Dr. Kütüphaneci ve Türk Eğitim Tarihçisi. e-posta: aoksuz@gazi.edu.tr

Assist. Prof. Dr. Librarian and Historian of Turkish Education

Eke'den öğrendim. Eke, açılışın Milli Eğitim Bakanlığı'nın Bakanlıklar semtindeki binasının bahçesinde Kütüphaneler Genel Müdürlüğü çalışanları ile Kütüphanecilik Kursüsü öğretim üyelerinin katılımıyla gerçekleştirildiğini, kurdele kesilip, çikolata yendiğini ve gezici kütüphane ile tanıtım amaçlı kısa bir Ankara turu yapıldığını da anlattı. Eke'nin anlattıklarından bu tur sonrasında el ilanında adları yazılı semtlere gidilmeyip, oralarda sadece el ilanı dağıtıldığını anlamak zor olmadı.

Konu ile ilgilenenler için gerekli diğer bilgiler ekteki el ilanında bulunmaktadır. Uzun söze ne gerek.

Kaynakça

Savaşçı, A. [1969]. *Sayın Ankaralılar*. Ankara: [Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü.]

SAYIN ANKARALILAR

Halk Kütüphanelerinin hizmetlerini kütüphanelere uzak semtte oturan vatandaşların, işi dolayısıyla kütüphaneye zaman ayıramayan hemşehrilerimizin ayağına götürmek, bu suretle fikir ürünlerinden serbestce yararlanmalarını temin etmek, boş zamanlarını değerlendirmek ve vatandaşların kültürlerini artırmak amacıyla ile kurulan **Gezici Kütüphane** 22 Nisan 1969 günü saat 15.00'den itibaren hizmete girmiştir. Şimdilik Etlik, Gazi Mahallesi, Bahçelievler, Keçiören, İncesu, Demirlibağçe, Samanpazarı, Kavaklıdere, Küçükesat ve Aydınlikevler'de hizmet verecektir. Bu gezici Kütüphaneden yararlanacak vatandaşların daha çok ev hanımları, öğrenciler olduğu düşünülerek kolleksiyonlar ona göre hazırlanmış; çocuk bakımı ile ilgili kitaplar, yemek kitapları, romanlar, tarihi eserler ve güzel sanatlara ait kitaplar temin edilmiştir. Öğrencilerin okul ödevlerini yapabilmeleri için baş vuracakları müracaat eserleri **Gezici Kütüphane**'de bol miktarda mevcuttur.

Kitap alabilmek için kayıt muamelesi yaptırmak icap etmektedir. Okuyucuların ev adresleri yanında, iş adreslerinin de bulunması da zorunludur. **Gezici Kütüphane**'den alınacak formlar doldurulduktan sonra 5 Türk lirası depozite verilecek; bunun karşılığında okuyuculara istifade kartı takdim edilecektir. Bu kart ile ilânhaye kitap okunabilecektir. (Öğrencilerden depozite, alınmayacaktır). Başka yere giden, taşınan vatandaşlara, gezici servisten istifade edemeyeceklerini bildirdikleri anda, alınan 5 lira depozite derhal iade edilecektir.

Kitaplar Özel surette ciltlenmiş ve plâstik kaplar geçirilmiş, bu yüzden maliyeti yükselmiştir. Elinize aldığınız kitabın maliyeti 15 liradır. Kitap dairelerdeki masa, gibi, sandalye gibi, daktilo makinesi gibi devletin demirbaşdır; zayi edildiği takdirde okuyucularımız bedelini ödemek durumundadırlar. Size zevkle ve büyük bir meslek aşkı ile kitap vermeye koşan Kütüphanecinizi zor durumda bırakmamak için, aldığınız kitabı geciktirmeden gezici servise iade etmeniz gerekmektedir. Kitabın nasıl kullanılacağına dair olan ve her kitabın üst kapasının içinde yazılı talimat gereğince hareket edilmesini rica eder, **Gezici Kütüphanen**'nin sayın Ankara'lılara hayırlı ve uğurlu olmasını candan diler, teklifleriniz olursa memnuniyetle yerine getirmeye çalışacağımızı belirtmek isterim.

Abdullah SAVAŞCI
Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürü